

MANIFEST

COÖPERATIES VOOR SCHONE ENERGIETRANSITIE IN AMSTERDAM

Alleen ga je sneller, samen kom je verder (Afrikaans spreekwoord)

We staan voor ingrijpende én mooie veranderingen. Gevolgen van corona en klimaat voelen we wereldwijd, ook in Amsterdam. Vluchtelingen, extreme weersomstandigheden, armoede, werkloosheid en depressie.

‘De overgang naar schone energie kan alleen als we het samen doen. Wie helpt?’, vroeg wethouder Marieke van Doorninck bij het 02025 energieontbijt dit voorjaar. Steeds meer Amsterdammers tonen zich - met haar - bewust van de noodzaak tot actie. Amsterdammers, buurtinitiatieven en de gemeente delen de ambitie om voorop te lopen. Om koploper te zijn op weg naar een stad op schone energie. Om ervaringen te delen met de rest van de wereld. Om samen op te trekken en kansen te creëren, kansen voor alle Amsterdammers. De overgang naar schone energie kan een motor zijn voor oplossingen voor veel van de genoemde uitdagingen. Toch lijkt er weinig te gebeuren en groeit er verzet. De energietransitie zorgt nu ook voor onrust en angst: de transitie wordt zichtbaar, hoorbaar en voelbaar. Het komt wel heel dichtbij. En het is nog niet echt van ons zelf.

Wij, energiecoöperaties in Amsterdam, boeken concrete successen. We vinden dat we alleen kunnen versnellen als we het écht samen doen op een transparante, eerlijke manier. Als we tegen iedereen kunnen zeggen: ‘doe mee’. Zoals afgesproken in het Nationale Klimaatakkoord komt 50% van het eigendom van de productie van schone energie in handen van lokale burgers en bedrijven. En met schoon bedoelen we gezond, eerlijk en veilig. Zo kan iedere Amsterdammer bijdragen aan het Klimaatakkoord van Parijs.

ZEGGENSCHAP

Ondergetekenden pleiten voor een gezamenlijke, coöperatieve aanpak. Een belangrijk uitgangspunt is dat direct omwonenden (met voorrang) lid kunnen worden van een eigen (gebieds)coöperatie, zodat zij zeggenschap hebben over wat er in hun wijk en omgeving gebeurt. De (gebieds)coöperatie krijgt het eerste recht om een energieproject (zon, wind, warmte, besparing, opslag, etc) in hun wijk te ontwikkelen en exploiteren. Daarnaast krijgen de coöperaties het ‘opgroeirecht’ om zich te evolueren tot volwassen organisaties. Deze coöperaties voldoen aan de EU richtlijnen voor ‘hernieuwbare energiegemeenschappen’.

KOSTENBESPARING

Een bijkomend voordeel is dat energiecoöperaties geen winstoogmerk hebben. We werken met een maatschappelijk rendement. We nemen geen al te grote risico's met de gelden van onze leden die het gebied overstijgen, wat overheden en bedrijven -soms wel moeten- doen. Coöperaties houden het financiële risico beperkt tot een gebied waar de afnemers bekend zijn. Deze financiering door energiecoöperaties levert een kostenbesparing op die de energietransitie betaalbaarder maakt. Een eventueel financieel voordeel komt wat ons betreft altijd ten goede aan de omwonenden.

DE LUSTEN ÉN DE LASTEN

Het gezamenlijke doel voor de regio Amsterdam is ‘koploper schone energie’. Met schoon bedoelen we ook eerlijk en veilig. We delen de lusten én de lasten van opwek, opslag, besparing en distributie van energie. Vertrouwen versnelt het proces. Vertrouwen schep je als iedereen de mogelijkheid heeft mee te doen, te denken en/of te beslissen.

STANDPUNT

De overgang naar schone energie biedt Amsterdam een enorme kans voor een unieke samenwerking. Van oudsher laat een overheid zich leiden door de politiek, een bedrijf door winst, en een bewoner door individuele doelen. Maar voor vraagstukken die ons voortbestaan bedreigen, stappen we nu over onze eigen grenzen heen. Omdat we ons realiseren dat we elkaar nodig hebben. Een aanpak die één van de drie groepen buitensluit, schaadt het vertrouwen en dus het draagvlak dat nodig is voor een overgang naar schone energie.

Coöperaties geven de overgang naar schone energie in onze metropool Amsterdam vaart: bewoners samen met de overheid en het bedrijfsleven. Direct omwonenden kunnen (met voorrang) lid worden van een eigen (gebieds)coöperatie, zodat zij zeggenschap hebben over wat er in hun wijk en omgeving gebeurt. De (gebieds)coöperatie krijgt het eerste recht om een energieproject in hun wijk te ontwikkelen en exploiteren. Met ons manifest roepen we op om samen een aanstekelijke beweging te vormen door ons te verenigen in tientallen coöperaties, die met elkaar samenwerken. Alleen dan komt schone, eerlijke, betaalbare en veilige energie in een stroomversnelling.

VERSIE 7 SEPTEMBER 2021:

ONZE ENERGIE | NDSM ENERGIE | AMSTERDAM ENERGIE | KETELHUIS WG | WESTERLICHT | ZUIDERLICHT | ZON OP ZEEBURG | OOSTELIJK HAVENGEBIED
SCHOONSHIP | PRET – DE PIJP | ECOSTROOM | MEERENERGIE | DE GROENE HUB | DE WINDVOGEL | ORANJE ENERGIE.

TOELICHTING VAN BEGRIPPEN

WAT IS EEN COÖPERATIE?

In een coöperatie werken leden samen om zo meer te bereiken dan ieder voor zich. Coöperaties hebben een collectief doel met een zakelijke basis. De leden, bijvoorbeeld ondernemers, consumenten en overheden, bundelen hun krachten in de coöperatie om hun individuele doelen te bereiken. Het uiteindelijke doel van een coöperatie is waardecreatie voor de leden. Het is een organisatievorm die geleid wordt door de leden. Coöperaties zijn 'levende organismen die zich voortdurend aanpassen aan hun maatschappelijke context'. Dat zorgt altijd voor draagvlak.

De winstbestemming staat in de statuten. Het gaat in de schone energie om coöperaties die winst niet als eerste doelstelling hebben, maar waardecreatie.

WINST OF WAARDE?

Anders dan bij andere ondernemingsvormen gaat het bij een coöperatie niet om het genereren van zo veel mogelijk individuele winst, het gaat om waardecreatie voor de leden. De leden bepalen op democratische wijze wat de coöperatie voor ze moet doen om waarde te realiseren. Het coöperatieve bedrijf moet economische continuïteit hebben, en dus winstgevend zijn. Winst maken is daarmee voor coöperaties een middel, geen doel. Als je overweegt lid te worden bij een coöperatie, zie je in de statuten wat het doel is van de coöperatie.

WAAROM COÖPERATIEF?

In een coöperatie zijn de leden samen eigenaar van het bedrijf. De leden hebben zeggenschap over de koers van het bedrijf. Er wordt democratisch besloten over alles. Zo heb je als Amsterdams lid invloed en zeggenschap over welke energie je geleverd krijgt in je stad. Over wat er in je omgeving gebeurt. En tegen welke prijs.

GEMEENSCHAP

Een gemeenschap is een groep die een kenmerk gemeen heeft, mensen wonen of werken bijvoorbeeld in hetzelfde gebied. Dit kunnen mensen zijn uit de overheid, markt en/of bewoners. Bijvoorbeeld: leden van een energiecoöperatie vertegenwoordigen een gemeenschap en zijn gericht op het doel schone energie in hun gebied. Vertegenwoordigers van deze gemeenschap zijn niet op politiek, winst of op andere ideële doelen gericht.

WAT KAN EEN COÖPERATIE IN AMSTERDAM BETEKENEN?

Een coöperatie kijkt samen met de leden wat de beste oplossing is voor haar leden en de omgeving. Het is een solidaire organisatie. Het doel van leden uit Amsterdam is meerwaarde creëren voor haar leden, in Amsterdam. Dat kan zich dus niet tegen de wens van de meerderheid van de leden keren.

WAAROM NU?

In Amsterdam is in de Regionale Energiestrategie 1.0 vastgesteld (op 26 mei 2021) hoe schone energie in de stad wordt opgewekt. In mei 2022 wordt de 2.0 versie vastgesteld. Het is de kans voor lokale coöperaties om te zorgen voor een eerlijke verdeling van de lusten en de lasten van energieopwek, opslag, distributie en besparing. Praten we over energie voor elektriciteit, warmte of vervoer? Is er genoeg energie uit zon te winnen anno 2021, of gaat het ook om wind, warmte uit water, restwarmte en lucht? Etc.

IS EEN COÖPERATIE ALLEEN VOOR DE AMSTERDAMMERS MET EEN GROTE BEURS?

De coöperatieve principes zijn: ze zijn open voor iedereen die gebruik kan maken van hun diensten en die verantwoordelijkheid als lid wil opnemen. Vanaf één euro kan je al lid worden bij energiecoöperaties in Amsterdam.

KANS VOOR AMSTERDAMMERS

De noodzaak om over te gaan op schone energie is geschetst. Bij het verbranden van olie, gas en kolen wordt de aarde te warm en hebben we enorme bedreigingen. Er wordt een grote investering voorzien door de netwerkbedrijven om de schoon opgewekte energie te verspreiden door het land. Hoe meer de afnemers van energie betrokken zijn bij vraagvermindering op piekmomenten, hoe minder opwek er nodig is (dus minder windmolens en zonnepanelen) en dus hoe goedkoper de overgang naar schone energie. Coöperaties zijn bij uitstek geschikt dit sociaal, financieel, technische vraagstuk vanuit de vraag aan te voeren.

HOE WERKT DAT?

Hoe dichter een coöperatie bij de eindgebruiker van energie zit, hoe beter. De school, het kantoor, de sportclub of de bewoners gaan zelf met de coöperatie zorgen voor de vraag naar energie als de zon schijnt of de wind waait. Ze bouwen een buurtbatterij en een laadplein voor elektrische vervoermiddelen als scootmobiele, scooters, bootjes en auto's voor als er overvloed is. De coöperaties zijn een lokaal aanspreekpunt voor bewoners, de overheid en de marktpartijen. Dit alles leidt tot een weerbaarder en goedkoper systeem.

VRAGEN? ted.zwietering@gmail.com
06 46 16 61 50

Ted Zwietering en Pauline Westendorp